

Vízkereszt ünnepe után 2. vasárnap

► Róm 12,6–16

Isten akarata a gyülekezetben

A vasárnap jellege

A vízkereszt ünnepe utáni második vasárnap a karácsonyi ünnepekörhöz tartozó epifániaünnep teológiai tartalmának kibontását folytatja. Krisztus dicsőségének a világban történő megjelenése van a középpontban. A vízkereszt ünnepét követő első három vasárnap *Agendánk* által hozott témái a következők: Isten dicsősége, Isten akarata

és Isten szeretete. E három közül most éppen a középső, tehát Isten akarata áll figyelmünk középpontjában.

A karácsonyt és újévet követő csendesebb időszakban vagyunk. Evangélikus templomainkban már nincsenek ott az ünnepet idéző karácsonyfák. Hamarosan jön az ökumenikus imahét, ahol újra találkozhatunk más felekezetek tagjaival, akik máshogyan élik meg ezt az időszakot.

Ennek egyik apró jele, hogy például a római katolikusoknál még áll a karácsonyfa, ők még nem vetköztették le, és nem vitték ki a templomból. Katolikus testvéreink ekkor emlékeznek meg Jézus első csodatételéről, amely a kánai menyegzőn történt (Jn 2,1–11). Néhány gyülekezetben a megemlékezés imádkozással, énekléssel, étkezésel és ivással társul.

Számos helyen a farsangi időszak nem sokkal vízkereszt után elkezdődik. A római katolikusokhoz hasonlóan nálunk is elhangzik a kánai menyegző története, de a hangsúly nem a testi szükségletek kielégítésére helyeződik. Ez már nálunk az előző hetekben megtörtént. Talán kissé megcsömörlöttünk a földi javaktól. Figyelmünk Isten akaratára összpontosul. Arra, hogy Isten mit és mikor akar cselekedni. Ő nem a mi kívánságainknak és szeszélyünknek akar megfelelni.

A textus exegetikai-kortörténeti megértése

Pál apostol a Római levélben hét lelki ajándékról ír. A felsorolásban az első a prófétálás. A görög προφητεία 'prófécia' szó (amelyben a προ 'előtt' igeikötő és a φημί 'szól' tő található) nem jövendölést jelent. Az igeikötőnek itt nem időbeli értelme van, hanem azt jelenti: 'valaki előtt, nyilvánosan'. A prófétálás tehát annyit jelent, mint a nyilvánosság előtt hirdetni Isten titkait, a kinyilatkoztatás fényében értelmezni az eseményeket és felfedezni mögöttük Isten rejtett működését.¹ A Szentírás keletkezésében alapvető jelentősége volt a próféták személyének. A történeti könyvek mögött is prófétai személyek tekintélye áll. Az Ószövetség Mózeset is prófétaként említi. Az Újszövetségben is vannak próféták. Az apostolokat is lehet egyfajta prófétának tekinteni. Az apostolok utáni nemzedékben is tovább folyt a prófétai szol-

gálat a gyülekezetekben, habár ez a szolgálat már korlátozott volt, hiszen a korábbi üzenetre épített, és annak nem mondhatott ellent.

A hit szabályai szerinti prófétálás azt jelenti, hogy a prófétának biztosnak kell lennie abban, hogy az üzenete semmiben nem mond ellent a keresztény hitnek.

A prófétálás mellett vannak más szolgálatok is. A görög *szolgálat* (διακονία) szó sokféle szolgálatot takar. A gyülekezetbe kerülő új tagoknak elsősorban tanítói szolgálatra van szükségük. A tanító (διδάσκων) elengedhetetlen a gyülekezetekben. A frissen megtérők csak úgy fognak növekedni a hitben, ha megfelelő tanítást kapnak. Tanító nélkül megmaradnak lelkileg kiskorúnak, akiket könnyen félre lehet vezetni.

A hitbeli tudásanyag átadása mellett szükséges a bátorítás, azaz a lelkigondozás is. A szövegben lévő παρακαλέω vagy παρακαλώ szavak jelentése: 'odahív', 'kér', 'vigasztal', 'bátorít'. A vigasztalás forrása a Szentlélek, aki embereken keresztül végzi el munkáját.

A görög μεταδιδού szó jelentése: 'adakozó'. Neki szerénységben kell átadni a rászorultaknak a személyes adományt. Az adakozásnak nagylelkűen, hátsó szándék nélkül kell történnie.

Az előljáró (προϊστάμενος) igyekezettel vagy más fordítás szerint buzgósággal járjon elől. A könyörülő (ἐλεῶν) pedig jókedvű legyen. Az utóbbi három az elesett emberek felé tett szolgálatról szól.

A kilencedik verstől az Istentől jövő agapé-szeretetről beszél. A levél korábbi részében az agapé-szeretet elsősorban az Isten emberek felé irányuló szeretetéről szólt, itt azonban az ember ember felé irányuló testvérszeretetéről (φιλαδελφία) beszél. A Római levélben Pál tizenkét pontban sorolja fel az isteni szeretet jellemzőit. Ezek a következők:

1. *Őszinteség.* A görög ἀνυπόκριτος szó jelentése: 'tettetés nélkül'. Az ἀνυπόκριτος szó 'színezést' jelent. A keresztények a gyülekezetben ne színészkedjenek, ne tegyenek úgy, mintha Jézus-hoz tartoznának. Jézust őszintén kell követni.

¹ Lásd a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat görög Újszövetséget bemutató honlapján a vonatkozó igehelynél: <https://ujszov.hu/text?corpus=2&book=206&chapter=12&verse=6#!2060120060001200>.

2. *Ítéloképesség.* A görög ἀποστυγοῦντες szó jelentése 'utálva' vagy 'iszonyodva'. Ez a kifejezés hapax legomenon. Az Újszövetségben csak itt fordul elő. A keresztény embernek gyűlölni kell a gonoszt.

3. *Gyengédség.* A φιλόστοργος szó jelentése 'gyengéd'. Pál ezt a szót használja a szülő és gyermek, férj és feleség közötti kölcsönös szeretet kifejezésére. A gyülekezetben, mint az Isten nagy családjában, ezt a fajta gyengéd szeretet kell megélni.

4. *Tisztelet.* A szeretet mellett a tiszteletnek is kölcsönösnek kell lenni.

5. *Buzgóság.* A lelki életet fáradhatatlanul kell megélni. Pál így figyelmeztet: „Az igyekezetben ne legyetek restek, lélekben buzgók legyetek; az Úrnak szolgáljatok.” (Róm 12,11) A lelki kifulladás, a lelkesedés hiánya már akkor is problémát okozott.

6. *Türelem.* Ez elengedhetetlen jellemzője az isteni szeretetnek. A keresztény reménység Jézus visszajövetelére épít, de ez még várat magára, ezért a különféle megpróbáltatások közepette türelemre is szükségünk van.

7. *Nagylelkűség.* A κοινωνοῦντες szó jelentése: 'közösséget vállalva' vagy 'nagylelkűen'. A gyülekezetben az anyagiak tekintetében a nehéz sorúakkal is közösséget kell vállalni. Erre jó példa lehet a jeruzsálemi ősgyülekezet, ahol vagyonszövetségben éltek. A jeruzsálemi vagyonszövetség mindenre kiterjedt, itt Pál csak a legalapvetőbb létszükségletek biztosítását kéri a római hívektől.

8. *Vendégszeretet.* Pál korában a vendégszeretet elengedhetetlen volt, hiszen a gyülekezet tagjai megfelelő szállás hiányában saját házukban szállásolták el a más gyülekezetből érkezőket. Az akkori szálláshelyek befogadóképessége szűkös volt, és nem voltak bizalomkeltő helyek.

9. *Jóindulat.* Az ellenség szeretete is az isteni szeretet jellemzője. Az átok helyett áldást kell mondani az üldözőkre. Ezt a szeretetet Jézus mutatta be a kereszten, amikor nem átkozódott, hanem imádkozott.

10. *Együttérzés.* Az isteni szeretet nem lehet közömbös a körülötte élők iránt. Az örülőkkel örülni, a sírókkal sírni kell.

11. *Összhang.* Pál figyelmeztet: „Egymással egyetértésben legyetek!” (Róm 12,6) Egyetértés nélkül közösségi élet hosszú távon nem lehetséges.

12. *Alázat.* A gőg, a nagyravágás ellentéte az alázat. Jézus nem a tehetősek, a vagyonos emberek társaságát kereste, hanem az egyszerű, szegény elesetteket.

A perikópa megértése

A Római levél 12. fejezete az önmagunkkal, majd Isten családjával való kapcsolatunkról szól. Az előző héten a fejezet első öt verse volt a textus. Most ennek folytatása következik. Pál leveleiben három helyen beszél részletesen a lelki ajándékokról. A Római levél lelki ajándékokról szóló felsorolása kevésbé ismert, mint a Korinthusiakhoz írott levél 12. fejezete és az Efezusiakhoz írt levél 4. fejezete.

Ebben a levélben a lelki ajándékok forrása az Atyaisten. A lelki ajándékok a többi levélhez képest talán (a prófétálás ajándékát leszámítva) heteköznapibbak, de kevésbé nélkülözhetők. A Korinthusiakhoz írott levél 12. fejezete a lelki ajándékokról és azok használatáról szól. Tizenhét lelki ajándék van felsorolva, amelyek a Szentlélektől származnak, és természetfeletti. Az Efezusiakhoz írt levél 4. fejezetében Pál még öt ajándékról ír. A Fiúisten az ajándékok forrása.

Az epistola (Róm 12,6–16) szokás szerint arra tanít, hogy mi a mi feladatunk egymás felé. Isten a 112. zsoltár tanúsága szerint a szeretetet gyakorló, szolgálatkész, adakozó, diakóniai lelkületű tanítványait tudja megáldani, és az ő életükben valósulhatnak meg a kicsi, mindennapi csodák.

Igehirdetési vázlat

Az apostoli levél kijelölt igeszakasza szinte kimeríthetetlen bőségben tárja elénk a különféle iránymutatásokat. Egy-egy prédikációban nem lehet teljességgel kitérni a textusban található összes témára. Luther Márton a Római levél magyarázatánál tizennyolc oldalon keresztül kommentálja mai textusunkat. A lehetséges igehirdetési vázlatok sokasága tárulhat elénk.

Minden lelkésznek magának kell megtalálnia, hogy milyen részletet lát kiemelkedő fontosságúnak. Az adott gyülekezet igényeire is figyelemmel kell lenni. Elismerően lehet beszélni azon ajándékokról, amelyek jelen vannak a gyülekezet életében, de fel lehet hívni a figyelmet azokra is, amelyek hiányoznak, és amelyeket jó lenne imádságban kérni, hogy Isten töltsse be ezen szolgálati hiányosságokat.

Én három részre tagolom a textusunkat.

Az első és legfontosabb kegyelmi ajándék a *prófécia*. Ez a mi esetünkben leginkább az igehirdetés ajándékát jelenti. Luther ebben a tekintetben két veszélyre hívja fel a figyelmet. Az ő korában sokan álltak olyan pozícióban a gyülekezetek élén, amelyben nem az igehirdetést látták legfőbb feladatuknak, hanem az elnyert pozíciók legteljesebb anyagi kihasználását. A papok és más egyházi vezetők teljesen alkalmatlanok voltak a szolgálatra. Terméketlenül, hiábavalóan foglalták el a helyüket. A mi helyzetünkben nem az a probléma, hogy nem tudunk prédikálni, hanem az, hogy a lelkési szolgálat egyéb jellegű szolgálatait elveszítik a megfelelő készülségi időt a prédikációk kidolgozásától. A másik veszély, hogy valaki rendelkezik a prófécia kegyelmi ajándékával, de elfut e feladat elől. Nem vállalja az igehirdetői szolgálatot, mivel valamilyen nehézség eltántorítja.

A második: *más ajándékok*, amelyek prózaiaknak tűnnek, de elengedhetetlenek a keresztény gyülekezetben. Idetartozik a diakónia és más, ehhez hasonló szolgálat. *A szolgáló jelleme* megha-

tározza a végzett szolgálatot. A mögöttes motiváció, a lelkület és a hozzáállás nagyon sokat számít. Itt elsősorban nem a végzett szolgálat tárgya a fontos, hanem az azt végző odaszánása. Lehet nagyon fontos dolgot unalmasan, fásultan is végezni és a legkisebb feladatot is lehet Isten Lelkének erejével teljesíteni.

A gyülekezet építését Isten embereken keresztül végzi. A gyülekezeti tagok ezt vagy a saját erejükkel és tehetségükkel, vagy az Istentől áradó szeretettel végezhetik. Jézus Krisztusban megjelent az Isten szeretete. Csakis ez a szeretet tud igazán építeni.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekció

2Móz 33,17b–23; Jn 2,1–11

Énekek

EÉ 331; 437

Illusztráció

VERS

Túrmezei Erzsébet: *Magamnak, másnak*

Mikor Atyám házába vett:
tépett, tékozló gyermeket,
s kegyelme fénnel rámborult,
feledve lett a régi múlt.
Béke, öröm, hit és remény:
Őbenne gazdag lettem én.
Már tudtam adni másnak is
és nőtt a kincs és nem fogyott...
Sugarasan szálltak felém
simogató, szép mosolyok.
Én meg csak adtam szüntelen,
soha nem kérdeve, mi marad...

De volt, de jött egy pillanat.
Megszóltott egy régi hang:
oly ismerős! – oly idegen!
Bízó szívemre árny borult
komoran, szürkén, hidegen:
„Ó, te szegény! Nap, nap után,
Nézd, elsiet! Te meg csupán
másnak adod kincsidet?!
Valamit, mondd, miért nem veszel,
valamit el miért nem teszel,
magadnak, magadnak, magadnak?!”

Szegény! Visszhangra lelt a hang.
Mint félrevert, ijedt harang,
kongott-bongott balga szívem:
Igen, igen! Ez kell! Igen!
Magamnak, magamnak, magamnak!

Ma egy mosolyt, holnap megint!
Letépní mind, virág, ha int!
Szépségeket! Szeretetet!
Simogatást! Napsugarat!
– Másnak ha tán nem is marad –
Magamnak! Magamnak! Magamnak!

Miért lettem ilyen szegény?
Hát megint eltévedtem én?
Megint a régi rongyokon
akad meg könnyes bús szemem,
úgy botorkálok betegem?
Felém nyúlnak aszott kezek,
s a lelkem kínban megremeg:
én – én már nem segíthetek.
Magamnak sincsen... nem lehet!
Vagy adjam, ami megmaradt:

pár morzsalék... pár rongydarab...?
Fakó mosoly, tépett remény,
fogyó hit száraz kenyerén
ki lakik jól? Keserű étek!
Mindegy! – Vegyétek és egyétek!

Hogy áradok! Hogy éledek!
Fény futja át szívemet!
Fakó mosoly színnel telik,
remény ragyog, fényesedik,
hit zeng győzelmi éneket,
sugarat hint a szeretet!
Milyen gazdag vagyok megint!
A lelkem mindent szertehint,
mégis marad, el mégse fogy!
Nem kérdve, mint, nem kérdve, hogy,
hittel harangoz a szívem:
Igen, igen! Igen, igen!
Másoknak! Másoknak! Másoknak!

Felhasznált és ajánlott irodalom

- BARTHA Tibor (szerk.) 1968. *Jubileumi kommentár. A Szentírás magyarázata*. Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest.
- JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Fraternitás Magyarországi Evangélikus Lelkészek Közössége, Veszprém.
- LUTHER, Martin 2020. Pál apostol levele a rómaiakhoz. In: CSEPREGI Zoltán – HORVÁTH Orsolya – KRÄHLING Edit (szerk.): *A Római és a Galata levél magyarázata*. Luther Kiadó, Budapest. (Luther válogatott művei 9.)
- MAGASSY Sándor 1997. *Óegyházi perikópák*. 1. köt. Magánkiadás, Budapest.
- STOTT, John R. W. 2006. *Pál levele a rómaiakhoz. Isten örömhíre a világhoz*. Harmat Kiadó, Budapest.

■ LACZKI JÁNOS